

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**ПРОГРАМА, МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА
КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ
«ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ТА СТАЖУВАННЯ»**

для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи»
денної та заочної форм навчання

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 20.03.2015 року

Харків
НТУ «ХПІ»
2015

Програма, методичні вказівки та контрольні завдання з курсу «Практична підготовка та стажування» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» денної та заочної форм навчання / уклад. О. Г. Романовський, О. А. Ігнатюк. – Х. : НТУ «ХПІ», 2015. – 44 с.

Укладачі: О. Г. Романовський
О. А. Ігнатюк

Рецензент Н. В. Підбуцька

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами

ВСТУП

Навчальна дисципліна є однією з основних у нормативній частині навчального плану підготовки магістрантів зі спеціальності «Практична підготовка та стажування». Вона призначена для формування у студентів теоретичних і практично-процесуальних знань щодо здійснення науково-педагогічної діяльності в умовах вищих навчальних закладів, набуття знань методологічних основ психолого-педагогічного дослідження, досвіду організації педагогічного експерименту та практики як найважливішої складової професійної підготовки майбутніх фахівців, апробації наукових психолого-педагогічних досліджень, організації навчально-виховного процесу та педагогічного контролю особистісно-професійного потенціалу суб'єктів освітнього процесу у вищій школі.

Відповідно до цього дисципліна містить такі теми, як вступ до курсу, де ретельно обговорюється не тільки мета та завдання курсу, але й методологічні основи психолого-педагогічного дослідження; понятійний апарат наукового дослідження, його зміст і характеристика; компоненти наукового апарата психолого-педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, його предмет, мета, завдання, гіпотеза, положення, що виносяться на захист, наукова новизна, теоретична й практична значущість для науки і практики; класифікація методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові підходи і методи, частнонаукові, дисциплінарні та методи міждисциплінарного дослідження; загальна характеристика емпіричних методів психолого-педагогічного дослідження; теоретичні та порівняльно-історичні методи психолого-педагогічного дослідження; методи математичної статистики в психолого-педагогічному дослідженні; методика проведення психолого-педагогічного дослідження; педагогічна культура і майстерність дослідника; професійно-значущі особистісні якості педагога-дослідника; педагогічна майстерність дослідника; загальна культура та ерудиція,

професійні знання, дослідницькі здатності та уміння, дослідницька педагогічна спрямованість; творчість і новаторство в роботі педагога дослідника; рефлексія педагога-дослідника в системі його наукової і практичної діяльності; наукова сумлінність і етика, мистецтво спілкування і культура поведіння педагога-дослідника.

Це видання містить програму, методичні вказівки та контрольні завдання з курсу «Практична підготовка та стажування» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» денної та заочної форми навчання.

Структурно ця робота складається з шести основних розділів. Перший містить загальні положення, де подано: предмет, наукові основи і цілі навчальної дисципліни «Практична підготовка та стажування»; вимоги освітньо-кваліфікаційних характеристик; організаційно-методичні вказівки; систему контролю якості навчання студентів; організацію самостійної роботи студентів. У другому розділі розкрито програму курсу, зміст навчальної дисципліни. У третьому розділі наведено перелік практичних занять. Четвертий розділ містить перелік контрольних робіт. У п'ятому розділі подано індивідуальне завдання з курсу «Практична підготовка та стажування». Шостий розділ містить контрольні запитання для підготовки до складання іспиту з дисципліни «Практична підготовка та стажування».

Видання містить глосарій, список основної та додаткової літератури, що може бути корисним для студента при самостійному вивченні тем з цієї дисципліни.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Предмет, наукові основи і цілі навчальної дисципліни «Практична підготовка та стажування»

Предметом дисципліни є практичні заняття, проведення яких спрямовано на формування відповідних навичок майбутніх педагогів до здійснення науково-педагогічної діяльності в умовах вищих навчальних закладів, набуття знань методологічних основ психолого-педагогічного дослідження, досвіду організації педагогічного експерименту та практики як найважливішої складової професійної підготовки майбутніх фахівців, апробації наукових психолого-педагогічних досліджень, організації навчально-виховного процесу та педагогічного контролю особистісно-професійного потенціалу суб'єктів освітнього процесу у вищій школі.

Мета курсу полягає, по-перше, у забезпеченні слухачів інформацією щодо методології організації і проведення психолого-педагогічного дослідження у системі вищої освіти; по-друге, у запровадженні комплексного підходу до формування практично-процесуальних знань у слухачів з навчальної дисципліни; по-третє, у формуванні у слухачів навчальної дисципліни готовності до здійснення ефективного психолого-педагогічного дослідження та інтерпретації отриманих результатів, підтвердження гіпотези організованого та проведеного дослідження.

Наукову основу дисципліни становлять основні положення теорії наукового пізнання; концептуальні положення психології та педагогіки щодо провідної ролі діяльності у формуванні особистості, єдності свідомості та продуктивної активності суб'єкта під час навчання, детермінантної ролі провідної діяльності у формуванні особистісних новоутворень, принципів професійної спрямованості; положення про роль неперервної освіти у формуванні особистості; єдність пізнавальної теоретичної та практичної діяльності; педагогічні теорії розвитку й саморозвитку професійно важливих якостей особистості у процесі діяльності; теорії індивідуального, особистісно-орієнтованого та компетентісно-орієнтованого підходів до підготовки майбутніх фахівців у навчальних закладах системи вищої освіти; теорії інноваційних педагогічних технологій навчання; теорія психодіагностичної та корекційної роботи.

Курс «Практична підготовка та стажування» розраховано на 72 аудиторних години, з яких: 24 год. складає лекційний курс, 48 год.

відводиться для проведення практичних занять, передбачено підсумковий контроль та екзамен.

1.2. Вимоги освітньо-кваліфікаційних характеристик

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційних характеристик під час вивчення навчального курсу магістрант зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» повинен отримати знання та розвинути навички щодо здійснення педагогічного контролю у системі вищої освіти.

Таким чином, магістрант, що успішно засвоїв навчальний матеріал курсу дисципліни «**Практична підготовка та стажування**», *повинен знати:*

- основні теоретичні поняття, які стосуються психології та педагогіки викладацької діяльності;
- методику організації та проведення психолого-педагогічного дослідження;
 - етапи педагогічного експерименту;
 - загальні методологічні принципи наукового дослідження;
 - методологічні вимоги до проведення психолого-педагогічного дослідження;
 - методологічні вимоги до результатів психолого-педагогічного дослідження;
 - компоненти наукового апарату психолого-педагогічного дослідження;
 - класифікацію методів психолого-педагогічних досліджень;
 - методи математичної і статистичної обробки та інтерпретації результатів наукової праці;
 - емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження;
 - метод вивчення психолого-педагогічної наукової та методичної літератури, архівних матеріалів;
 - сутність дослідницького спостереження;
 - методи опитування в структурі психолого-педагогічного дослідження;
- особливості обробки результатів, отриманих у ході використання методів опитування;

• особливості організації і проведення психолого-педагогічного тестування;

• метод вивчення педагогічної документації;
• метод вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду;

• метод експерименту в психолого-педагогічному дослідженні;
• теоретичні методи психолого-педагогічного дослідження;
• методи математичної статистики в психолого-педагогічному дослідженні;

• методика проведення психолого-педагогічного дослідження;
• основні вимоги до змісту, логіки і методики викладу дослідницького матеріалу;

• індивідуально-психологічні особливості особистості викладача-дослідника.

Окрім того, магістранти **повинні вміти**:

• виділяти дослідницькі можливості різних методів психолого-педагогічних досліджень: емпіричні, теоретичні, порівняльно-історичні, методи математичної й статистичної обробки й інтерпретації результатів наукової праці;

• виділяти загальнонаукові логічні методи і прийоми пізнання;
• проводити психологічні та педагогічні вимірювання;
• відбирати зміст матеріалу для складання тестового завдання;
• описувати загальну структуру особистості;
• володіти методом вивчення психолого-педагогічної наукової і методичної літератури, архівних матеріалів;

• володіти навичками психологічного захисту, які впливають на поведінку людей в різних ситуаціях;

• володіти навичками методу спостереження;
• формувати перцептивні навички та вміння;
• виділяти основні шляхи та способи практичного здійснення процедури бесіди з наступним оформленням отриманих матеріалів;

• володіти методами опитування в структурі психолого-педагогічного дослідження;

• розрізняти рівні розумової діяльності;
• володіти навичками організації й проведення психолого-педагогічного тестування;

- володіти навичками контент-аналізу документів;
 - володіти навичками підготовки, організації і проведення психолого-педагогічного експерименту;
 - застосовувати способи графічного і табличного подання результатів дослідження;
 - володіти навичками інтерпретації результатів математичної обробки експериментальних даних;
 - пояснювати задум, структуру і логіку проведення психолого-педагогічного дослідження, варіативність його побудови;
 - володіти навичками обробки та інтерпретації отриманих результатів конкретного емпіричного дослідження;
 - володіти навичками оформлення результатів наукової праці;
 - позитивно впливати на мотивацію навчання і праці вихованців.
- Окрім того, магістранти **повинні володіти:**
- навичками педагога-дослідника;
 - рефлексією педагога-дослідника в системі його наукової і практичної діяльності;
 - науковою сумлінністю, етикою, мистецтвом спілкування, культури поведінки педагога-дослідника.

1.3. Організаційно-методичні вказівки

Теоретична частина курсу включає тематику, пов'язану з психологічними та педагогічними особливостями суб'єктів освітнього процесу, видів, функцій педагогічного контролю. Практична частина курсу розрахована на закріплення матеріалу, викладеного в лекційному курсі, за допомогою проведення різноманітних видів психолого-педагогічного вимірювання навчальних досягнень суб'єктів освітнього процесу.

Методичним забезпеченням дисципліни є навчальна програма, навчальні посібники «Основи психології та педагогіки», «Практикум з основ психології», «Педагогіка і психологія вищої школи», монографія «Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика» та методичні рекомендації, розроблені кафедрою педагогіки і психології управління соціальними системами.

При вивченні теоретичних питань на лекціях як наочні засоби навчання використовуються плакати, презентації, виготовлені викладачами кафедри, мультимедійний проектор, дошка.

1.4. Система контролю якості навчання студентів

Система контролю якості навчання студентів включає проведення поточного та підсумкового контролю з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційний підхід у її організації.

Поточний контроль знань здійснюється під час лекційних занять за кожною навчальною темою окремо. Оцінювання студентів проводиться під час модульного контролю, враховуючи теоретичні та практичні знання і навички з цієї теми. Підсумковий контроль здійснюється під час залікового тижня на основі теоретичних питань з курсу **«Практична підготовка та стажування»**, які систематизовані у білети з трьох запитань: два запитання – теоретичні та одне – практичне. Також враховується оцінка, одержана за доповіді, реферати, повідомлення під час самостійного вивчення запланованих тем програми курсу.

1.5. Організація самостійної роботи студентів

1. Самостійне вивчення за посібниками або іншими джерелами тем, визначених викладачем.

2. Попереднє ознайомлення з матеріалами наступного заняття з метою введення студентів у коло питань, які заплановані програмою (випереджальне навчання).

3. Підготування домашнього завдання у формі відповідей за посібниками та іншими джерелами інформації.

4. Підготовка доповідей, рефератів, повідомлень, творчих робіт.

5. Участь студентів у проведенні наукових досліджень за тематикою кафедри.

2. ПРОГРАМА КУРСУ. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до курсу

Предмет, мета і завдання вивчення навчального курсу. **Методологічні основи психолого-педагогічного дослідження.** Поняття про методологію науки. Методологія – вчення про методи, принципи і способи наукового пізнання. Будова, функції і рівні методології педагогіки. Діалектика як загальна методологія наукового пізнання. Загальні методологічні принципи наукового дослідження: єдність теорії і практики; творчий, конкретно-історичний підхід до досліджуваної проблеми; принципи об'єктивності, *всеохопленості* та комплексності дослідження; єдність історичного і логічного; системний підхід до проведення дослідження.

Частні методологічні принципи психолого-педагогічного дослідження: принцип детермінізму; єдності зовнішніх впливів і внутрішніх умов розвитку, активності особистості; єдності психіки й діяльності; особистісно-діяльнісний підхід і т. ін. Методологічні вимоги до проведення психолого-педагогічного дослідження. Методологічні вимоги до результатів дослідження: об'єктивність, вірогідність, надійність, доказовість і т. ін.

Література: [4, 5, 6, 12, 13, 14, 18].

Тема 2. Понятійний апарат наукового дослідження, його зміст і характеристика

Наукове дослідження як особлива форма пізнавальної діяльності в галузі педагогіки.

Компоненти наукового апарату психолого-педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, його предмет, мета, завдання, гіпотеза, положення, що виносяться на захист, наукова новизна, теоретична і практична значущість для науки і практики.

Література: [1, 4, 9].

Тема 3. Методи наукового пізнання

Метод наукового пізнання: сутність, зміст, основні характеристики.

Класифікація методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові підходи і методи, частіонаукові, дисциплінарні та методи міждисциплінарного дослідження.

Класифікація методів психолого-педагогічних досліджень: емпіричні, теоретичні, порівняльно-історичні, методи математичної і статистичної обробки та інтерпретації результатів наукової праці. Дослідницькі можливості різних методів.

Загальнонаукові логічні методи і прийоми пізнання (аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, узагальнення, індукція, дедукція, аналогія, моделювання й т. ін.).

Література: [1, 5, 6, 8].

Тема 4. Емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження

Взаємозв'язок предмета і методу дослідження. Загальна характеристика емпіричних методів психолого-педагогічного дослідження. Метод вивчення психолого-педагогічної наукової і методичної літератури, архівних матеріалів. Етапи і прийоми роботи із книгою. Бібліографічний пошук. Методика обробки отриманої інформації і види її подання (виписка, цитати, таблиці, діаграми, графіки). Характеристика понять: картотека, каталог, бібліографія. Спостереження як метод збору педагогічної інформації. Види спостережень. Сутність дослідницького спостереження.

Види спостережень: цілеспрямоване і випадкове; суцільне і вибіркове; безпосереднє та опосередковане; тривале і короткочасне; відкрите і сховане; що констатує та оцінює; суцільне і вибіркове; неконтрольоване і контрольоване; каузальне та експериментальне; польове і лабораторне. Бесіда як метод дослідження. Методи опитування в структурі психолого-педагогічного дослідження.

Література: [3, 5, 6].

Тема 5. Метод експерименту в психолого-педагогічному дослідженні

Загальна характеристика методу експерименту, його особливості в практиці психолого-педагогічного дослідження, сильні, слабкі сторони. Роль експерименту в ряді методів вивчення педагогічних процесів і явищ. Види експериментів. Планування експерименту. Підготовка, ор-

ганізація і проведення психолого-педагогічного експерименту. Збір, обробка та аналіз експериментальних даних. Обговорення розробленої студентами методики експерименту.

Література: [1, 3, 4, 5, 7].

Тема 6. Методика проведення психолого-педагогічного дослідження та педагогічна культура і майстерність дослідника

Задум, структура і логіка проведення психолого-педагогічного дослідження, варіативність його побудови. Комплексність дослідження. Зміст і характеристика основних етапів дослідження, їхній взаємозв'язок і субординація. Розробка методики проведення дослідження. Критерії оцінки отриманих даних, їх якісний і математичний аналіз. Основні способи обробки дослідницьких даних. Особливості обробки даних, отриманих різними методами. Обробка та інтерпретація отриманих результатів конкретного емпіричного дослідження. Наукові висновки. Формулювання практичних рекомендацій для оптимізації педагогічного процесу. Використання результатів психолого-педагогічного дослідження в педагогічній практиці. Стажування. Характеристика, призначення. Апробація результатів дослідження.

Педагогічна культура і майстерність дослідника. Професійно-значущі особистісні якості педагога-дослідника. Педагогічна майстерність дослідника; загальна культура та ерудиція, професійні знання, дослідницькі здібності та уміння, дослідницька педагогічна спрямованість.

Література: [1, 3, 4, 5, 7].

3. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Діалектика як загальна методологія наукового пізнання

Загальні методологічні принципи наукового дослідження (2 години).

Тема 2. Наукове дослідження як особлива форма пізнавальної діяльності в галузі педагогіки

Опрацювання на практиці компонентів наукового апарату педагогічного дослідження із визначених тем майбутніх дипломних та курсових робіт (2 години).

Тема 3. Метод наукового пізнання: сутність, зміст, основні характеристики

Класифікація і сутність методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові підходи і методи, частконаукові, дисциплінарні та методи міждисциплінарного дослідження (2 години).

Тема 4. Загальна характеристика емпіричних методів психолого-педагогічного дослідження

Організація спостереження, техніка фіксування спостережуваного психолого-педагогічного явища. Переваги і недоліки методу спостереження. Розробка студентами програми спостереження, апробація її з наступним обговоренням результатів.

Бесіда як метод дослідження. Дослідницька функція бесіди. Види бесід. Методика проведення і техніка фіксування результатів (у формі протоколів, щоденників; за допомогою технічних засобів тощо). Розробка студентами змісту бесіди, практичне здійснення процедури бесіди з наступним оформленням отриманих матеріалів.

Методи опитування в структурі психолого-педагогічного дослідження. Місце і функції методів опитування: анкетування, тестування, інтерв'ювання, соціометрії. Переваги і недоліки методів опитування. Особливості обробки результатів, отриманих у ході використання методів опитування. Анкетне опитування. Види анкет: відкриті, закриті, змішані. Переваги і недоліки даного методу. Процедура підготовки анкети, вимоги до змісту питань. Інтерв'ю. Особливості проведення.

Розробка студентами анкети та інструкції до її проведення. Розробка змісту питань інтерв'ю. Експертне опитування: сутність, зміст,

особливості проведення. Відбір експертів. Кількісна оцінка думки експертів метод полярних балів. Переваги і недоліки.

Тестування. Види тестів: тести інтелекту, тести досягнення. Вимоги, пропонувані до тестування: надійність і валідність. Переваги і недоліки даного методу. Особливості організації і проведення психолого-педагогічного тестування.

Соціометрія. Сутність методу, його переваги і недоліки. Особливості використання в дослідницькій роботі. Збір і обробка результатів, їхня інтерпретація.

Метод вивчення продуктів дитячої діяльності. Особливості використання методу в психолого-педагогічних дослідженнях. Мета вивчення дитячих робіт. Обробка та інтерпретація результатів дитячої творчості.

Метод вивчення педагогічної документації. Контент-аналіз документів. Мета використання методу, критерії аналізу та оцінок. Обробка результатів, їхня інтерпретація.

Метод вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду. Передовий, новаторський і педагогічний досвід, що модифікує. Узагальнення результатів, їхній аналіз і висновки.

Тема 5. Теоретичні та порівняльно-історичні методи психолого-педагогічного дослідження

Теоретичні методи психолого-педагогічного дослідження: аналізу і синтезу, абстрагування і конкретизації, індукції і дедукції, сходження від абстрактного до конкретного, моделювання.

Порівняльно-історичні методи психолого-педагогічного дослідження: генетичний, історичний і порівняльний.

Тема 6. Стажування. Характеристика, призначення. Апробація результатів дослідження. Педагогічна культура і майстерність дослідника

Оформлення результатів наукової праці. Основні вимоги до змісту, логіки і методики викладу дослідницького матеріалу.

Характеристика основних видів подання результатів дослідження: дисертації, науковий звіт, монографія, автореферат, навчальний посібник, стаття, рецензія, методичні рекомендації, тези наукових доповідей, депонована розробка і т. ін. Вимоги до оформлення курсової і випускної кваліфікаційних робіт. Професійно-значущі особистісні якості педагога-дослідника.

4. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

4.1. Вимоги

Номер варіанту магістрант обирає за останніми двома цифрами номера залікової книжки. Наприклад, номер залікової книжки ІФЗ-12935, отже, варіант № 35.

Якщо останні дві цифри перебільшують 50, слід обирати їх суму. Наприклад, номер залікової книжки ІФЗ-12956, то слід дві останні цифри скласти $5 + 6 = 11$, варіант № 11.

Вимоги до контрольної роботи:

- Загальний обсяг роботи – 10–15 сторінок.
- Обов'язкий титульний аркуш українською мовою (див. додаток 1).
- Відповіді надавати після означення запитання.
- Указати список використаної літератури за вимогами до наукових видань мовою оригіналу.

Оформлення тексту:

- розмір сторінки – А4;
- шрифт – Times New Roman, 14;
- міжрядковий інтервал (1–1,5);
- поля з усіх боків – 2 см.

4.2. Перелік варіантів контрольної роботи з дисципліни «Практична підготовка та стажування»

Варіант № 1

1. Охарактеризуйте головні критерії оцінки результатів наукового дослідження.
2. Наведіть класифікацію методів дослідження педагогіки.
3. Дайте визначення поняття «методологія».

Варіант № 2

1. Вкажіть основні завдання методології в будь-якому педагогічному дослідженні.
2. Розкрийте суть методу педагогічного спостереження.
3. Дайте визначення поняття «методологія педагогіки».

Варіант № 3

1. Наведіть і охарактеризуйте методологічні принципи психолого-педагогічного дослідження.
2. Дайте характеристику методу педагогічного експерименту.
3. Розкрийте сутність твердження «педагогіка – народна дисципліна, і усе всім має бути зрозуміло».

Варіант № 4

1. Вкажіть основні закони діалектики та розкрийте, яку методологічну роль у дослідженні проблем психології й педагогіки вони грають.
2. Наведіть класифікацію теоретичних методів дослідження в педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «наукове пізнання».

Варіант № 5

1. Назвіть та охарактеризуйте основні структурні компоненти наукового апарату психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте сутність методу теоретичного аналізу в педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «стихійно-емпіричне пізнання».

Варіант № 6

1. Вкажіть, які функції виконує методологія психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте суть соціометричного методу в педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «наукове дослідження».

Варіант № 7

1. Поясніть, чому зростає роль методології у визначенні перспектив розвитку психології і педагогіки за умов сьогодення.
2. Наведіть класифікацію експериментальних методів дослідження у педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «мета психолого-педагогічного дослідження».

Варіант № 8

1. Розкрийте специфіку наукового пізнання і його основні відмінності від стихійно-емпіричного.
2. Охарактеризуйте метод бесіди.
3. Дайте визначення поняття «моделювання».

Варіант № 9

1. Назвіть найбільш загальні методологічні вимоги до конкретно-психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте суть методу анкетування.
3. Дайте визначення поняття «гіпотеза наукового дослідження».

Варіант № 10

1. Дайте характеристику структури наукової гіпотези психолого-педагогічного дослідження.
2. Охарактеризуйте особливості застосування методів вивчення психолого-педагогічної літератури та архівних даних.
3. Дайте визначення поняття «об'єкт дослідження».

Варіант № 11

1. Розкрийте, які положення наукової праці необхідно виносити для публічного захисту, їх кількість, вимоги до формулювання.
2. Охарактеризуйте метод інтерв'ю.
3. Дайте визначення поняття «предмет дослідження».

Варіант № 12

1. Назвіть, на які три групи завдань поділяються всі дослідження в галузі психології та педагогіки.
2. Розкрийте суть методу вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.
3. Дайте визначення поняття «науковий метод».

Варіант № 13

1. Розкрийте, у чому полягає наукова цінність методу бесіди.
2. Обґрунтуйте сутність методу вивчення продуктів діяльності в психолого-педагогічному дослідженні.
3. Дайте визначення поняття «тестування».

Варіант № 14

1. Вкажіть, які вимоги пред'являються до розробки дослідницької анкети.
2. Розкрийте суть методу педагогічного спостереження, його сильні та слабкі сторони застосування в психолого-педагогічному дослідженні.
3. Дайте визначення поняття «проблема дослідження».

Варіант № 15

1. Наведіть правила застосування методу бесіда в інтересах збору дослідницького матеріалу.
2. Дайте характеристику методу тестування, психологічне та педагогічне тестування.
3. Дайте визначення поняття «дослідна педагогічна робота».

Варіант № 16

1. Перелічіть основні варіанти побудови питань в анкеті та охарактеризуйте їх.
2. Дайте сутнісну характеристику такого методу як експертне опитування, вимоги до процесу добору експертів, їх професійних якостей.
3. Розкрийте сутність поняття «валідність тесту».

Варіант № 17

1. Наведіть та охарактеризуйте загальні методологічні принципи наукового дослідження.
2. Розкрийте сутність методу теоретичного аналізу в педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «мета психолого-педагогічного дослідження».

Варіант № 18

1. Наведіть та охарактеризуйте методологічні вимоги до результатів дослідження.
2. Розкрийте методіку обробки отриманої інформації при вивченні психолого-педагогічної наукової і методичної літератури та архівних матеріалів і види її подання.
3. Дайте визначення поняття «надійність тесту».

Варіант № 19

1. Назвіть та охарактеризуйте суть частних методологічних принципів психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте організацію спостереження та техніку фіксування спостережуваного психолого-педагогічного явища.
3. Дайте визначення поняття «методи дослідження».

Варіант № 20

1. Назвіть види анкет та розкрийте переваги і недоліки анкетного опитування.
2. Розкрийте методіку проведення бесіди і техніку фіксування її результатів.
3. Дайте визначення поняття «методологічні принципи».

Варіант № 21

1. Назвіть основні загальнонаукові логічні методи і прийоми пізнання.
2. Розкрийте суть методу анкетування, процедуру підготовки анкети, вимоги до змісту питань.
3. Дайте визначення поняття «педагогічна кваліметрія».

Варіант № 22

1. Дайте загальну характеристику емпіричних методів психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте сутність системного підходу в дослідженні.
3. Дайте визначення поняття «критерій теоретичної значущості».

Варіант № 23

1. Розкрийте методологічні вимоги до проведення психолого-педагогічного дослідження.
2. Охарактеризуйте сутність та особливості проведення експертного опитування.
3. Дайте визначення поняття «програма дослідження».

Варіант № 24

1. Наведіть структуру психолого-педагогічного дослідження, його етапи проведення.
2. Розкрийте суть методу вивчення педагогічної документації.
3. Дайте визначення поняття «критерій практичної значущості».

Варіант № 25

1. Дайте характеристику основних видів подання результатів психолого-педагогічного дослідження.
2. Назвіть та охарактеризуйте теоретичні методи психолого-педагогічного дослідження.
3. Дайте визначення поняття «критерій наукової новизни».

Варіант № 26

1. Вкажіть основні переваги і недоліки тестування.
2. Розкрийте суть обробки та інтерпретації отриманих результатів конкретного емпіричного дослідження.
3. Дайте визначення поняття «концепція психолого-педагогічного дослідження».

Варіант № 27

1. Розкрийте особливості проведення експертного опитування.
2. Надайте характеристику методу педагогічного експерименту.
3. Дайте визначення поняття «задум дослідження».

Варіант № 28

1. Розкрийте особливості проведення інтерв'ю.
2. Наведіть класифікацію теоретичних методів дослідження в педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «наукове дослідження в галузі педагогіки».

Варіант № 29

1. Наведіть та охарактеризуйте компоненти наукового апарату психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте переваги і недоліки методів опитування.
3. Дайте визначення поняття «анкетування».

Варіант № 30

1. Наведіть класифікацію методів психолого-педагогічних досліджень та охарактеризуйте деякі з них.
2. Розкрийте суть процедури підготовки анкети та вимоги до змісту питань.
3. Дайте визначення поняття «апробація дослідження».

Варіант № 31

1. Назвіть та охарактеризуйте головні критерії оцінки результатів наукового дослідження.
2. Вкажіть, на підставі яких критеріїв визначається тривалість проведення психолого-педагогічного дослідження.
3. Дайте визначення поняття «надійність тесту».

Варіант № 32

1. Розкрийте, на підставі яких критеріїв відбувається визначення репрезентативності вибірки експериментальних об'єктів.
2. Поясніть, чому логіка кожного дослідження носить специфічний характер.
3. Дайте визначення поняття «валідність тесту».

Варіант № 33

1. Розкрийте етапи проведення психолого-педагогічного експерименту.
2. Вкажіть, які функції реалізуються за допомогою наукової теорії.
3. Дайте визначення поняття «методика дослідження».

Варіант № 34

1. Поясніть, для яких цілей проводиться апробація результатів наукової роботи.
2. Розкрийте, які професійно важливі якості визначають авторитет педагога дослідника.
3. Дайте визначення поняття «готовність результатів дослідження до застосування та впровадження».

Варіант № 35

1. Розкрийте, яким основним вимогам має відповідати будь-яка наукова теорія.
2. Поясніть, з чого слід виходити під час визначення теми, об'єкта, предмета, мети, завдання та гіпотези дослідження.
3. Дайте визначення поняття математичної статистики «мода».

Варіант № 36

1. Розкрийте сутність моделювання в психолого-педагогічному дослідженні.
2. Поясніть сутність і необхідність формулювання «нульової гіпотези» та «альтернативної гіпотези».
3. Дайте визначення поняття «дисперсія».

Варіант № 37

1. Розкрийте, які етапи передбачає процес впровадження результатів дослідження в педагогічну практику.
2. Дайте характеристику методу педагогічного експерименту.
3. Дайте визначення поняття «дисперсійний аналіз».

Варіант № 38

1. Розкрийте сутність і особливості складання програми дослідження.
2. Наведіть класифікацію та характеристику теоретичних методів дослідження в педагогіці.
3. Дайте визначення поняття «рівень значущості статистичного висновку».

Варіант № 39

1. Поясніть, у чому полягає складність кількісних вимірів в психолого-педагогічному дослідженні.
2. Розкрийте, що слід розуміти під систематизацією результатів дослідження.
3. Дайте визначення поняття «науковий апарат дослідження».

Варіант № 40

1. Поясніть, у чому виявляється статистична перевірка наукової гіпотези.
2. Розкрийте вимоги, які висуваються до змісту, логіки та методики представлення дослідного матеріалу.
3. Дайте визначення поняття «довжина тесту».

Варіант № 41

1. Поясніть, для яких цілей у психолого-педагогічному дослідженні застосовуються методи шаблонування та шкалування.
2. Розкрийте, з яких основних частин складається наукова робота.
3. Дайте визначення поняття «індукція».

Варіант № 42

1. Поясніть, у чому полягає наукова сумлінність та етика вченого.
2. Розкрийте особливості педагогічного спостереження, його сильні та слабкі сторони.
3. Дайте визначення поняття «дедукція».

Варіант № 43

1. Обґрунтуйте критерії, за якими визначено основні групи методів психолого-педагогічних досліджень.
2. Вкажіть, через розвиток яких професійних здібностей проявляється педагогічна майстерність дослідника.
3. Дайте визначення поняття «аналогія».

Варіант № 44

1. Наведіть визначення та структуру наукової гіпотези психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте, яку роль відіграє мистецтво спілкування в діяльності педагога-дослідника.
3. Дайте визначення поняття «наукова новизна дослідження».

Варіант № 45

1. Назвіть та охарактеризуйте структуру методологічного знання.
2. Розкрийте, які положення наукової роботи необхідно виносити до публічного захисту.
3. Дайте визначення поняття «програма дослідження».

Варіант № 46

1. Вкажіть, на які групи поділяють усі дослідження в сфері психології та педагогіки.
2. Розкрийте основні ознаки фундаментальних та прикладних досліджень.
3. Дайте визначення поняття «спостереження».

Варіант № 47

1. Охарактеризуйте стажування як важливий чинник підготовки фахівців.
2. Розкрийте особливості методу вивчення педагогічної документації.
3. Дайте визначення поняття «мета дослідження».

Варіант № 48

1. Розкрийте вимоги та особливості організації практики майбутніх фахівців.
2. Охарактеризуйте методологічні вимоги до психолого-педагогічних досліджень.
3. Дайте визначення поняття «фундаментальне дослідження в галузі педагогіки».

Варіант № 49

1. Охарактеризуйте, чим визначається актуальність психолого-педагогічного дослідження.
2. Розкрийте сутність статистичної перевірки наукової гіпотези..
3. Дайте визначення поняття «педагогічна майстерність дослідника».

Варіант № 50

1. Розкрийте сутність об'єктивно існуючих протиріч як одного з критеріїв існування проблеми досліджень.
2. Охарактеризуйте види шкал, що застосовуються в психолого-педагогічних дослідженнях.
3. Дайте визначення поняття «апробація дослідження».

5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ З КУРСУ «ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ТА СТАЖУВАННЯ»

Магістрантам спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» пропонується провести апробацію результатів свого психолого-педагогічного дослідження, яке вони проводять під час навчання в магистратурі при виконанні курсових та дипломної робіт.

Апробація може проходити у формі публічних докладів, дискусій, виступів на семінарах, круглих столах та науково-практичних конференціях, публікацій тез і статей у провідних наукових виданнях України та виданнях наукометричних баз даних.

Офіційна апробація має супроводжуватися виступом дослідника (5–7 хвилин) з підготовленою презентацією (10–15 слайдів).

У ході виступу дослідник відпрацьовує навички публічного захисту, які йому знадобляться під час захисту магістерської роботи по закінченню свого навчання.

6. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З КУРСУ «ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ТА СТАЖУВАННЯ»

1. Чому в цей час зростає роль методології у визначенні перспектив розвитку психології і педагогіки?
2. Сформулюйте визначення поняття «методологія» у широкому і вузькому змісті цього слова.
3. Дайте визначення поняттю «методологія педагогіки». Які функції виконує методологія психолого-педагогічного дослідження?
4. Розкрийте основні завдання методології в будь-якому педагогічному дослідженні.
5. Які методологічні принципи психолого-педагогічного дослідження ви знаєте? Перелічіть та охарактеризуйте кожний з них.
6. Яку методологічну роль у дослідженні проблем психології і педагогіки грають основні закони та категорії діалектики?
7. Сформулюйте найбільш загальні методологічні вимоги до конкретного психолого-педагогічного дослідження.
8. Які форми відбиття педагогічної дійсності ви знаєте? Дайте кожній з них змістовну характеристику.
9. Розкрийте специфіку наукового пізнання і його основні відмінності від стихійно-емпіричного.
10. Гіпотеза наукового дослідження. Визначення і структура наукової гіпотези психолого-педагогічного дослідження.
11. На які три групи діляться всі дослідження в області психології і педагогіки?
12. Перелічіть основні компоненти наукового апарату психолого-педагогічного дослідження. Дайте коротку змістовну характеристику кожного з них.
13. Назвіть і охарактеризуйте головні критерії оцінки результатів наукового дослідження.
14. Які положення наукової праці необхідно виносити для публічного захисту?
15. Розкрийте сутність поняття «метод» у широкому і вузькому змісті слова. Дайте визначення поняттю «науковий метод».
16. Методи наукового пізнання. Охарактеризуйте кожен із груп методів.

17. Приведіть класифікацію основних методів психології і педагогіки по ступеню їхньої спільності.

18. Які основні групи методів психолого-педагогічного дослідження ви знаєте? Обґрунтуйте критерії, за якими виділено ці групи методів.

19. Перелічіть відомі вам загальнонаукові логічні методи і прийоми пізнання, розкрийте сутність кожного з них.

20. Перелічіть основні емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, розкрийте сутність кожного з них.

21. Охарактеризуйте особливості застосування методів вивчення психолого-педагогічної літератури, архівних даних. Які відомості про використовувані літературні джерела необхідно фіксувати дослідникові?

22. Розкрийте особливості педагогічного спостереження як наукового методу. Укажіть сильні та слабкі сторони його застосування в психолого-педагогічному дослідженні.

23. У чому полягає наукова цінність методу бесіди? Наведіть правила застосування цього методу в інтересах збору дослідницького матеріалу.

24. Дайте сутнісну характеристику таких методів опитування, як анкетування, інтерв'ювання, тестування, експертне опитування і соціометрія.

25. Які вимоги пред'являються до розробки дослідницької анкети? Перелічіть основні варіанти побудови питань в анкеті та охарактеризуйте їх.

26. Наведіть класифікацію психолого-педагогічних тестів. Розкрийте сутність понять «надійність тесту», «валідність тесту», «складність тесту».

27. Для яких цілей застосовується метод соціометрії? Які переваги і недоліки цього методу?

28. Обґрунтуйте сутність методу вивчення продуктів діяльності в психолого-педагогічному дослідженні. Які матеріалізовані результати діяльності підлягають вивченню?

29. Розкрийте особливості методу вивчення педагогічної документації.

30. Наведіть критерії, яким повинен задовольняти передовий педагогічний досвід. Які джерела передового педагогічного досвіду можуть бути доступними дослідникові?

31. Розкрийте, у чому полягає сутність методу експерименту в психолого-педагогічному дослідженні? Обґрунтуйте найбільш важливі умови ефективності його проведення.

32. Які етапи припускає проведення психолого-педагогічного експерименту?

33. На основі яких критеріїв здійснюється репрезентативна вибірка експериментальних об'єктів? Що визначає тривалість проведення психолого-педагогічного експерименту?

34. Обґрунтуйте сутність і специфіку теоретичного пізнання. Перелічіть його основні форми. Сформулюйте визначення таких категорій теоретичного пізнання, як «мислення», «розум», «поняття», «судження», «умовивід», «інтуїція».

35. Яким основним вимогам повинна відповідати будь-яка наукова теорія? Які функції реалізуються із її допомогою?

36. Розкрийте особливості використання загальнонаукових логічних методів у психолого-педагогічному дослідженні.

37. Що розуміється під моделюванням у психолого-педагогічному дослідженні? Чи є уявний експеримент особливим видом педагогічного моделювання?

38. Для яких цілей у рамках психолого-педагогічного дослідження застосовуються порівняльно-історичні методи?

39. У чому полягає складність кількісних вимірів у психолого-педагогічному дослідженні?

40. Розкрийте сутність таких видів середніх величин, як середня арифметична, медіана і мода.

41. Що варто розуміти під дисперсією і середнім квадратичним відхиленням? Як виробляється розрахунок цих величин?

42. Обґрунтуйте сутність поняття «кореляція». Які коефіцієнти кореляції найчастіше використовуються в психолого-педагогічному дослідженні?

43. У чому полягає статистична перевірка наукової гіпотези? Що розуміється під «нульовою гіпотезою» та «альтернативною гіпотезою»?

44. Перелічіть багатомірні методи аналізу дослідницьких даних. Коротко охарактеризуйте кожний з них.

45. Для яких цілей у психолого-педагогічному дослідженні використовуються методи шаблонування й шкалування?

46. Які види угруповання матеріалу застосовуються в психолого-педагогічному дослідженні?

47. Що являє собою задум психолого-педагогічного дослідження? Чому логіка кожного дослідження завжди носить специфічний характер?

48. Поясніть, із чого варто виходити, визначаючи тему, об'єкт, предмет, мету, завдання і гіпотезу дослідження? Який зв'язок існує між названими компонентами наукового апарата дослідження?

49. Сформулюйте визначення поняття «методика дослідження». Обґрунтуйте положення про те, що методика психолого-педагогічного дослідження завжди конкретна та унікальна.

50. Що треба розуміти під систематизацією результатів дослідження? Яка процедура лежить в основі їхньої інтерпретації? Для яких цілей проводиться апробація результатів наукової праці?

51. Які етапи передбачає процес впровадження результатів дослідження в педагогічну практику?

52. Перелічіть вимоги, які пред'являються до змісту, логіки і методики викладу дослідницького матеріалу в науковій праці. З яких основних частин складається наукова праця?

53. Які професійно важливі якості визначають авторитет педагога-дослідника?

54. Через розвиток яких професійних здібностей проявляється педагогічна майстерність дослідника?

55. У чому полягає наукова сумлінність і етика вченого?

56. Яку роль грає мистецтво спілкування в діяльності педагога-дослідника? Розкрийте основні компоненти його культури поведіння.

ГЛОСАРІЙ

Абстрагування – це уявне відвернення якої-небудь ознаки, властивості предмета від самого предмета з метою більш глибокого вивчення суті досліджуваного.

Аналіз (грец. Analysis – розкладання, розчленування) – поділ об’єкта на складові частини з метою їх самостійного вивчення.

Аналіз дисперсійний – статистичний метод, який використовується для вивчення однієї або декількох одночасно діючих на мінливість спостережуваного ознак і незалежних змінних.

Аналіз каузальний (лат. Causa – причина) – метод, який веде до відкриття істотних відносин, що є причинами явищ, до пізнання наукових законів.

Аналіз класифікаційний – метод, за допомогою якого здійснюється первинна, описова стадія наукового дослідження з метою впорядкувати і систематизувати явища на основі подібності, суміжності, повторюваності.

Аналіз кластерний – статистичний метод, що дозволяє виділити провідні ознаки та ієрархію взаємозв’язків досліджуваних ознак.

Аналіз відносин – метод, який переслідує мету поглибити розуміння сутності досліджуваних явищ, вивчити процес їх розвитку шляхом розкладання досліджуваного на окремі частини і дослідження відносин між ними, тобто виявлення функціональної залежності.

Аналіз регресійний – статистичний метод, що дозволяє виявити кількісну (чисельну) залежність середнього значення змін результативної ознаки (що пояснюється) від змін однієї або декількох ознак (змінних). Даний вид аналізу застосовується тоді, коли потрібно з’ясувати, наскільки змінюється середня величина однієї ознаки при зміні на одиницю іншої ознаки.

Аналіз факторний – статистичний метод, що полягає у виявленні та інтерпретації факторів.

Аналіз елементарний – уявне виділення окремих частин, зв’язків на основі декомпозиції, розчленування цілого.

Аналогія (грец. Analogia – відповідність, подібність) – метод наукового пізнання, при якому встановлюється подібність деяких сторін, якостей і відносин між нетотожними об’єктами.

Анкета – це розроблений відповідно до встановлених правил документ дослідження, що містить впорядкований за змістом і формою ряд питань або висловлювань, часто з варіантами відповідей на них.

Анкетування – метод емпіричного дослідження, заснований на опитуванні значного числа респондентів і який використовується для отримання інформації про типовість тих чи інших психолого-педагогічних явищ.

Апробація дослідження – встановлення істинності, компетентна оцінка і конструктивна критика підстав, методики та результатів наукової роботи, одна з умов його коректності та переконливості.

Бесіда – один з основних методів психології та педагогіки, який передбачає отримання інформації про досліджуване явище в логічній формі як від досліджуваної особистості, членів досліджуваної групи, так і від оточуючих людей.

Бібліографія – список творів, що підлягають вивченню, їх перелік, науковий опис, приведення необхідних вказівників.

Валідність (англ. Valid – придатний) – характеристика дослідницької методики, що відображає точність вимірювання відповідного засобу, і котра показує наскільки результати, одержувані за допомогою цієї методики, адекватні тим, що передбачалися за задумом.

Валідність тесту – придатність тесту для вимірювання властивості, якості, явища, які хочуть виміряти.

Гіпотеза дослідження – науково-обгрунтоване припущення, передбачення його ходу і результату.

Дедукція (лат. Deductio – виведення): 1) перехід в процесі пізнання від загального до одиничного (окремого), виведення одиничного із загального; 2) процес логічного висновку, переходу по тим чи іншим правилам логіки від деяких даних пропозицій (посилок) до їх наслідків (висновків).

Дисперсія – одна з характеристик індивідуальних результатів розкиду значень досліджуваної змінної (наприклад, оцінок учнів) навколо середнього значення. Вона дорівнює середньому квадрату відхилення значення варіанти від середнього значення.

Досягнень тесту – сукупність психолого-педагогічних тестів, орієнтованих на виявлення рівня сформованості конкретних знань, умінь і навичок.

Задум дослідження – основна ідея, яка пов’язує воедино всі структурні елементи методики, визначає організацію та порядок проведення дослідження, його етапи.

Положення, які виносяться на захист – положення, що визначають наукову новизну дослідницької роботи, її теоретичну і практичну значущість, раніше не відомі в науці або педагогічній практиці і тому потребують публічного захисту.

Ідеалізація – це уявне конструювання понять про об’єкти, що не існують і не здійсненні у дійсності, але таких, для яких є прообрази в реальному світі.

Імпровізація – вміння швидко реагувати, приймати рішення і видавати результат експромтом, без підготовки.

Індукція (лат. Inductio – наведення) – логічний метод (прийом) дослідження, пов’язаний з узагальненням результатів спостережень і експериментів і рухом думки від одиничного до загального.

Інновації педагогічні – поширення в освітній практиці педагогічних нововведень.

Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Інтерв’ю – різновид методу опитування, спеціальний вид цілеспрямованого спілкування з людиною або групою людей.

Інтерпретація (від лат. Interpretatio) – тлумачення, розкриття змісту, роз’яснення. В основі інтерпретації лежить процедура пояснення отриманих результатів, причин і умов, що їх породили.

Інтуїція (раптове осяяння) – здатність прямого, безпосереднього осягнення істини без попередніх логічних міркувань і без доказів.

Дослідження наукове – особлива форма процесу пізнання, таке систематичне і цілеспрямоване вивчення об’єктів, в ході якого використовуються засоби і методи наук і яке завершується формуванням знань про досліджувані об’єкти.

Дослідження наукове в галузі педагогіки – специфічний вид пізнавальної діяльності, в ході якої за допомогою різноманітних методів виявляються нові, раніше не відомі сторони, відносини, грані досліджуваного об'єкта, внутрішні зв'язки і відносини, закономірності та рушійні сили розвитку педагогічних процесів або явищ.

Каталог алфавітний – бібліотечний каталог, в якому література розташована за алфавітом (прізвища автора або назвою колективної монографії, підручника чи навчального посібника).

Каталог систематичний – бібліотечний каталог, в якому література розташована (класифікована) за проблемами чи науками.

Кваліметрія педагогічна – розділ педагогічної кібернетики, наука про вимірювання результатів педагогічного впливу на людину (наприклад, його освіченості).

Конкретизація – уявний процес відтворення певного психолого-педагогічного явища на основі раніше зроблених абстракцій.

Контент-аналіз (англ. Content – зміст, analysis – розкладання) – метод виявлення та оцінки специфічних характеристик текстів та інших носіїв інформації (відеозаписів, інтерв'ю, відповідей на відкриті запитання анкети тощо).

Концепція – визначний характер пізнавальної та практичної діяльності системи ідей, поглядів на предмет, явище, спосіб їх розуміння, трактування.

Кореляція – міра зв'язку між двома і більше змінними в статистиці. Вона оцінюється за допомогою значення коефіцієнта кореляції, який є мірою ступеня і величини цього зв'язку.

Критеріально-орієнтовані тести – сукупність педагогічних тестів, що дозволяють визначити, наскільки випробуваний оволодів знаннями і навичками розумової діяльності, які необхідні і достатні для виконання певних класів завдань.

Критерій наукової новизни – критерій, який характеризує змістовну сторону результатів дослідження, тобто нові теоретичні положення та практичні рекомендації, які раніше не були відомі і не зафіксовані в психолого-педагогічній науці та практиці.

Критерій практичної значущості – критерій, який визначає зміни, які стали реальністю або можуть бути досягнуті за допомогою впровадження результатів дослідження в практику.

Критерій теоретичної значущості – критерій, який визначає вплив результатів дослідження на наявні концепції, ідеї, теоретичні уявлення в галузі теорії та історії педагогіки та психології.

Особистісні тести – сукупність психологічних тестів, призначених для виявлення властивостей особистості людини.

Медіана (Me) – міра середнього положення, що характеризує значення ознаки на впорядкованій шкалі (побудованої за ознакою зростання або зменшення), яке відповідає середині досліджуваної сукупності.

Метод – спосіб (шлях) досягнення мети, певним чином упорядкована діяльність суб'єкта в будь-якій її формі.

Метод вивчення продуктів діяльності – дослідний метод, що дозволяє опосередковано вивчати сформованість знань, навичок і умінь, інтересів і здібностей людини, розвиток у нього різних психічних якостей і властивостей на основі аналізу продуктів його діяльності.

Метод науковий – цілеспрямований підхід, шлях, за допомогою якого досягається поставлена мета. Це комплекс різних пізнавальних підходів і практичних операцій, спрямованих на придбання наукових знань.

Метод соціометричний (метод соціометрії) – метод дослідження, що дозволяє виявити міжособистісні відносини в групі людей за допомогою їх попереднього опитування.

Метод експертних оцінок – комплекс логічних і математичних процедур, спрямованих на отримання від фахівців інформації, її аналіз та узагальнення з метою підготовки та вибору раціональних рішень. Суть методу полягає в проведенні експертами аналізу проблеми з якісною або кількісною оцінкою суджень і формальною обробкою результатів індивідуальних думок.

Методика – сукупність способів, прийомів, засобів доцільного проведення будь-якої роботи.

Методика дослідження – сукупність прийомів і способів дослідження, які визначають порядок їх застосування, а також інтерпретацію отриманих з їх допомогою наукових результатів.

Методологія – це наука про найбільш загальні принципи пізнання і перетворення об'єктивної дійсності, шляхи та способи цього процесу. У широкому сенсі слово «методологія» – це сукупність найбільш загальних, насамперед світоглядних, принципів у їх застосуванні до вирішення складних теоретичних і практичних завдань, це світоглядна

позиція дослідника. Методологія у вузькому сенсі слова – це вчення про методи наукового дослідження.

Методологія педагогіки – система знань про структуру педагогічної теорії, про принципи підходу і способи добування знань, що відображають педагогічну дійсність, а також система діяльності з отримання таких знань і обґрунтування програм, логіки, методів і оцінки якості дослідницької роботи.

Методи дослідження – прийоми, процедури та операції емпіричного і теоретичного пізнання і вивчення явищ дійсності.

Мода (Мо) – типове значення ознаки, яка найбільш часто зустрічається серед інших значень.

Моделювання – метод наукового пізнання, що представляє собою відтворення характеристик деякого об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для їх вивчення.

Модель – об'єкт, який має схожість в деяких відносинах з прототипом і служить засобом опису та/або пояснення, та/або прогнозування поведінки прототипу.

Моніторинг – система контролю, стеження за процесом і результатами дослідження, включає збір, обробку та аналіз інформації для корекції, прийняття рішень, що поліпшують освітній і дослідницький процес.

Мислення – що здійснюється в ході практики, активний процес узагальненого і опосередкованого відображення дійсності, що забезпечує розкриття на основі чуттєвих даних її закономірних зв'язків, їх вираження в системі абстракцій (понять, категорій та ін.).

Спостереження – дослідницький метод, який полягає в систематичному і цілеспрямованому сприйнятті досліджуваного об'єкта з метою збору інформації, фіксації його дій і проявів поведінки.

Надійність тесту – його фундаментальна характеристика, котра визначає, якою мірою відповіді однієї і тієї ж особи збігаються при її неодноразовому тестуванні даним тестом.

Нормативно-орієнтовані тести – сукупність педагогічних тестів, орієнтованих на визначення середньостатистичних норм, відповідних результатам великої сукупності людей, і їх прийняття в якості критеріїв оцінки та інтерпретації результатів тестування.

Узагальнення – метод наукового пізнання: 1) логічний процес переходу від одиничного до загального, від менш загального до більш за-

гального знання, встановлення загальних властивостей і ознак предметів; 2) результат цього процесу: узагальнене поняття, судження, закон, теорія.

Об'єкт дослідження – явище (процес), яке існує незалежно від суб'єкта пізнання і на яке звернено увагу дослідника.

Досвідно-педагогічна робота – спеціально організована дослідницька робота, що проводиться за задалегідь розробленою програмою або проектом.

Передовий педагогічний досвід – досвід, який реалізує прогресивні тенденції розвитку педагогічної діяльності, що спирається на наукові досягнення, що створює щось нове у змісті, засобах, способах здійснення даної діяльності, і дозволяє в силу цього в конкретних умовах і ситуаціях досягати оптимально можливих результатів.

Пізнання стихійно-емпіричне – це пізнання, при якому отримання знань не відокремлено від суспільно-практичної діяльності людей. Джерелом знання є різноманітні практичні дії з об'єктами.

Поняття – форма мислення, яка відображає загальні закономірні зв'язки, істотні сторони, ознаки явищ, які закріплюються в їх визначеннях (дефініціях, дескрипторах).

Принципи методологічні – основні, вихідні наукові положення, на яких базується дослідницьке та практичне перетворення педагогічної теорії та практики.

Предмет дослідження – компонент наукового апарату дослідження, в якому фіксується певна властивість або відношення в об'єкті, яке підлягає глибокому спеціальному вивченню.

Проблема дослідження – категорія, яка означає щось, що ще не відоме науці. Це знання про незнання, уявлення про вузлові завдання, які потрібно вирішити в рамках дослідження, про істотно важливі запитання, на які необхідно знайти відповідь.

Прогнозування – форма наукового передбачення, спеціальне дослідження перспектив якогось явища, процесу.

Розум – вищий рівень раціонального пізнання, для якого характерні насамперед творче оперування абстракціями і свідоме дослідження їхньої власної природи (саморефлексія).

Здоровий глузд – вихідний рівень мислення, на якому оперування абстракціями відбувається в межах незмінної схеми, заданого шаблону, жорсткого стандарту. Це здатність послідовно і ясно міркувати, прави-

льно будувати свої думки, чітко класифікувати, строго систематизувати факти.

Синтез (грец. Synthesis – з'єднання, поєднання, складання) – реальне чи уявне об'єднання різних сторін, частин предмета в єдине ціле.

Систематизація результатів – представлення результатів у вигляді впорядкованої взаємопов'язаної структури, елементи якої повинні відповідати поставленим у дослідженні завданням.

Системний підхід – комплексне вивчення найбільш істотних закономірностей розвитку явища як єдиного цілого з позицій системного аналізу.

Середнє квадратичне відхилення – міра розкиду для різних характеристик, яка підтверджує типовість та показовість середньої арифметичної, відображає міру коливання чисельних значень ознак, з яких виводиться середня величина.

Середня арифметична – міра, що представляє собою частка від ділення суми величин на їх число.

Судження – форма мислення, яка відображає речі, явища, процеси дійсності, їх властивості, зв'язки і відносини.

Творчість – свідома, цільовизначна, активна діяльність людини, спрямована на пізнання і перетворення дійсності, яка створює нові, оригінальні предмети, твори тощо, які ніколи раніше не існували, з метою вдосконалення матеріального і духовного життя суспільства.

Теорія – найбільш розвинена форма наукового знання, що дає цілісне відображення закономірних та суттєвих зв'язків в певній галузі дійсності.

Тест – це стандартизоване завдання або особливим чином пов'язані між собою завдання, які дозволяють досліднику діагностувати міру виразності досліджуваної властивості у випробуваного, його психологічні характеристики, а також відносини до тих чи інших об'єктів.

Тестування – дослідницький метод, що припускає виконання випробуванням завдань певного роду з точними способами оцінки результатів та їх числового виразу.

ДОДАТОК 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З КУРСУ «ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ТА СТАЖУВАННЯ»

ВАРІАНТ №

Виконав: студент групи ІФЗ – 40А

Іванов Сергій Петрович

Залікова книжка №

Н. т.:

E-mail:

Перевірив: д. пед. н., проф.

Ігнатюк Ольга Анатоліївна

Харків – 2015

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Аллахвердян А. Г. Психология науки : учеб. пособ. / А. Г. Аллахвердян, Г. К. Мошкова, Л. В. Юревич, М. Г. Ярошевский. – М. : Московский психолого-социальный институт Флинта, 1998. – 238 с.
2. Бабанский Ю. К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований (Дидактический аспект) / Ю. К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1982. – 248 с.
3. Барсков А. Г. Научный метод: возможности и иллюзии / А. Г. Барсков. – М. : Наука, 1994. – 198 с.
4. Борицова Л. В. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу : учеб. пособ. для студентов средних специальных учебных заведений / Л. В. Борицова, Н. Л. Виноградова. – М. : Академия, 2000. – 288 с.
5. Ботвинников А. Д. Организация и методика педагогических исследований / А. Д. Ботвинников. – М. : Наука, 1981. – 196 с.
6. Введение в научное исследование по педагогике : учеб. пособ. для студентов педагогических институтов / Ю. К. Бабанский, В. И. Журавлев, Б. К. Розов и др. – М. : Просвещение, 1988. – 162 с.
7. Георгиевский А. С. Методология и методика научно-исследовательской работы / А. С. Георгиевский. – М. : Наука, 1982. – 262 с.
8. Герасимов Н. Г. Структура научного исследования / Н. Г. Герасимов. – М. : Наука, 1985. – 218 с.
9. Ерофеева Т. Н. Семинарские и практические занятия по курсу «Методологии и методика педагогического исследования» : пособ. для студентов факультетов дошкольного воспитания / Т. Н. Ерофеева. – М. : Логос, 1997. – 248 с.
10. Зеленогоский Ф. А. О методах исследования и доказательств / Ф. А. Зеленогоский. – М. : Логос, 1998. – 224 с.
11. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В. П. Кохановский. – М. : Логос, 1999. – 318 с.
12. Краевский В. В. Методология педагогического исследования : пособ. для педагога-исследователя / В. В. Краевский. – Самара : Изд-во СамГПИ, 1994. – 236 с.

13. Краевский В. В. Соотношение педагогической науки и педагогической практики / В. В. Краевский. – М. : Наука, 1977. – 198 с.
14. Кузьмина Н. И. Методы системного педагогического исследования / Н. И. Кузьмина. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1982. – 258 с.
15. Методы системного педагогического исследования : учеб. пособие. / П. И. Образцов. – М. : Народное образование, 2002. – 268 с.

Додаткова

1. Амосов Н. М. Моделирование мышления и психики / Н. М. Амосов. – К. : Наукова думка, 1965. – 304 с.
2. Афанасьев В. В. Управленческая проблема как объект педагогических исследований / В. В. Афанасьев, П. И. Пидкосистый // Педагогика. – 2001. – № 5. – С. 12–17.
3. Басова Н. В. Педагогика и практическая психология / Н. В. Басова. – Р н/Д. : Феникс, 2000. – 416 с.
4. Бершадская Е. А. Диагностика исходного состояния знаний студентов технических вузов о научных методах познания / Е. А. Бершадская // Педагогические технологии. – 2008. – № 2. – С. 21–34.
5. Беспалько В. П. О критериях качества подготовки специалистов / В. П. Беспалько // Весник высшей школы. – 1988. – № 1. – С. 3–9.
6. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с. – с іл.
7. Бондар В. І. Оптимізація процесу навчання / В. І. Бондар // Дидактика. – К. : МАУП, 2005. – 163 с.
8. Бондарчук О. І. Критерії і показники якості навчальної діяльності / О. І. Бондарчук, Г. В. Сльнікова // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 434–435.
9. Бордовская Н. В. Педагогика : учебник [для вузов] / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – СПб. : Питер, 2001. – 304 с.
10. Воловик П. М. Теорія імовірності і математична статистика в педагогіці / П. М. Воловик. – К. : Видавництво «Радянська школа», 1969. – 223 с.
11. Воловик П. М. Проблеми порівняння ефективності різних форм і методів навчання та виховання / П. М. Воловик // Неперервна

професійна освіта: теорія і практика : науково-методичний журнал. – К. : Віпол, 2001. – Вип. 2. – С. 93–102.

12. Воловик П. М. Проблеми порівняння результатів педагогічних експериментів / П. М. Воловик // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-методичний журнал. – К. : Віпол, 2002. – Вип. 1. – С. 121–127.

13. Воловик П. М. Педагогічна технологія оцінювання ефективності нових методів (методик) навчання / П. М. Воловик // Педагогічний процес: теорія і практика : збірник наукових праць. – К. : ЕКМО, 2003. – Вип. 1. – С. 54–66.

14. Воловик П. М. Педагогічна технологія оцінювання ефективності нових методів навчання і виховання за допомогою непараметричних критеріїв / П. М. Воловик // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К. : Віпол, 2004. – Вип. 2. – С. 8-20.

15. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии. – С.Пб. : ООО «Речь», 2001. – 350 с.

16. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – К. : АПН України, 1995. – 45 с.

17. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.

18. Гурье Л. Методологическая подготовка в технологическом университете / Л. Гурье // Высшее образование в России. – 2004. – № 2. – С. 66–70.

19. Єльнікова Г. В. Критерії якості педагогічної діяльності / Г. В. Єльнікова // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 435–436.

20. Енциклопедія освіти / Акад. пед. Наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

21. Максименко Ю. Б. Основы теории вероятностей и математической статистики для психологов / Ю. Б. Максименко, Г. П. Матвеев. – Донецк : Юго-Восток, 2001. – 122 с.

22. Образцов П. И. Методы и методология психолого-педагогического исследования : учеб. пособ. / П. И. Образцов. – С.Пб. : Питер, 2004. – 268 с. – (Серия «Краткий курс»).

23. Педагогічна майстерність : підручник / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна]. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.

24. Пидкасистый П. И. Психолого-педагогический словарь [для учит. и руков. общеобразов. учрежд.] / П. И. Пидкасистый. – Р н/Д. : Изд-во «Феникс», 1998. – 544 с.

25. Пидкасистый П. И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы / П. И. Пидкасистый, Л. М. Фридман, М. Г. Гарунов. – М. : Педагогическое общество России, 1999. – 354 с.

26. Психология и педагогика : учеб. пособ. / [под ред. А. А. Бодалева, В. И. Жукова, Л. Г. Лаптева, В. А. Слостенина]. – М. : Изд-во Ин-та Психотерапии, 2002. – 585 с.

27. Психолого-педагогический словарь : [для учителей общеобразовательных учреждений] / авт. состав. : В. А. Мижериков; под ред. П. И. Пидкасистого. – Р н/Д. : Изд-во «Феникс», 1998. – 544 с.

28. Романовський О. Г. Ділова етика : [навч. посіб.] / О. Г. Романовський, О. С. Пономарьов, О. М. Лапузіна. – Х. : НТУ «ХП», 2006. – 364 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Загальні положення	5
1.1. Предмет, наукові основи і цілі навчальної дисципліни «Практична підготовка та стажування»	5
1.2. Вимоги освітньо-кваліфікаційних характеристик	6
1.3. Організаційно-методичні вказівки	8
1.4. Система контролю якості навчання студентів	9
1.5. Організація самостійної роботи студентів	9
2. Програма курсу. Зміст навчальної дисципліни	10
3. Перелік практичних занять	13
4. Перелік контрольних робіт	15
4.1. Вимоги	15
4.2. Перелік варіантів контрольної роботи з дисципліни «Практична підготовка та стажування»	15
5. Індивідуальне завдання з курсу «Практична підготовка та стажування»	25
6. Контрольні запитання до іспиту з курсу «Практична підготовка та стажування»	26
Глосарій	30
Додаток 1	38
Список літератури	39

Навчальне видання

**Програма, методичні вказівки та контрольні завдання
з курсу «Практична підготовка та стажування»**

**для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи»
денної та заочної форм навчання**

Укладачі: РОМАНОВСЬКИЙ Олександр Георгійович
ІГНАТЮК Ольга Анатоліївна

Відповідальний за випуск проф. О. Г. Романовський

Роботу до видання рекомендував проф. Ю. І. Панфілов

В авторській редакції

План 2015 р., поз. 127

Підп. до друку Формат 60 x 84 1/16. Папір офсет.
Riso-друк. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. .
Тираж 50 прим. Зам. № . Ціна договірна.

Видавець і виготовлювач
Видавничий центр НТУ «ХП»
вул. Фрунзе, 21, м. Харків – 2, 61002.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3657 від 24.12.2009 р.